

Sporočilo bralcem

Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov, pač v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon.

Vsi prispevki morajo biti opremljeni s polnim imenom in naslovom odgovorne fizične osebe (tudi v primeru institucij, organizacij, strank, društev ipd.) ter po možnosti s telefonsko številko, na kateri je mogoče preveriti avtentičnost avtorja.

Zaradi velikega števila prispevkov bralcev in zaradi želje uredništva, da čim večjemu številu ljudi omogoči povedati svoje mnenje, pripombe in pobude, opozarjamo, da bomo v rubriki PP-29, namenjeni odzivom na že objavljene tekste v časopisu, dosledno zahtevali spoštovanje predpisane dolžine največ 60 tipkanih vrstic (ca. 3840 znakov). Vse daljše prispevke bomo avtomatično zavrnil ali skrajšali.

ureja Mišo Renko
e-pošta: pisma@delo.si

Delo, 20. oktobra

Država je že močno prepredena z igralniško ponudbo

V Sobotni prilogi ste pod tem naslovom objavili okroglo mizo na temo igralništva. V uvodu sta novinarki Majda Dodevska in Katarina Fidermuc med drugim zapisali: »Zdaj, dobri dve leti po razkritju slovensko ameriških igralniških načrtov, je videti, da se v Sloveniji dviga pravi upor proti igralništvu.«

Spodbudno je, da so novinarji časopisne hiše Delo opazili 15.000 podpisov peticije proti širitvi igralništva, ki jih je doslej zbrala Koordinacija za omejevanje igralništva (KOI). Žal pa se je s tem tudi končalo. V nadaljevanju članka so namreč štirje zagovorniki širitve igralništva – novogoriški župan Mirko Brulc, ekonomist in član stranke Zares Matej Lahovnik, državni sekretar na ministrstvu za finance Andrej Širčelj in direktor inštituta za financiranje igralništva Hugo Zagoršek – imeli na razpolago cele štiri časopisne strani za svoje zagovore širitve igralništva, ki bi ga omogočila sprememba zakona, ki je v pripravi in bi se z njim odprle možnosti ne le za načrtovano izgradnjo megaigralnice na Goriškem, temveč kar treh megaigralnic v Sloveniji. Jih res potrebujemo?

Vsaj 15.000 podpisnikov peticije, gotovo pa še marsikdo drug, nas je prepričanih, da to ni le nepotrebno, temveč je celo izrecno škodljivo. To bi tudi jasno povedali, ko bi bil kdo od koordinacije povabljen med sogovornike omenjene okrogle mize. Pa še koga bi lahko povabili – denimo varuhinjo človekovih pravic dr. Zdenko Čebašek Travnik, ki je v svojem stališču do širitve igralništva v Sloveniji med drugim zapisala, da je širitev igralniške dejavnosti v Sloveniji zelo tvegano početje, ki lahko ogrozi človekove pravice velikega števila prebivalcev; ali pa akademika dr. Jožeta Trontlja, ki je v imenu komisije za medicinsko etiko opozoril: »Etika pogosto pomeni težavno tehtanje med koristjo in škodo, med dobičkom in ceno. Med tem, kar lahko naložimo v levo in kar v desno skodelo. V prvo dajejo zagovorniki projekta obljube za služko, nova delovna mesta in masovni turizem (to zadnje je za marsikoga, posebno za prizadeto prebivalstvo, dvomljiva korist). V drugo skodelo pa moramo položiti človeške izgube in tragedije, katerih žrtve bodo tudi nič krive družine z otroki. Dodati moramo še bremena novih družbenih in okoljskih problemov, zgovorno naštetih v utemeljitvi peticije: od napovedljivega porasta kriminala do obremenitve naravnih virov in obstoječe infrastrukture s potrebami 12 tisočev novih prebivalcev, prišlekov in tujcev. Nobenega dvoma ni, etično tehtanje se za pro-

jekt mega zabavišča slabo konča. Še posebej zato, ker do zaželenega zasluzka vodijo številne druge poti, neobremenjene z naštetimi neizogibnimi slabimi posledicami. Na koncu pa je tu še osnovni moralni ugovor: v igralništvu ne nastaja nikakršna nova vrednost. Gre le za naključno prerazporejanje denarja po žepih: eni se veselijo dobička na račun izgube, včasih celo skrajne stiske drugih.«

Takih in podobnih stališča v že omenjenem članku žal ni bilo mogoče zaslediti, zato bi težko rekli, da bralce objektivno seznanja s problematiko širitve igralništva. Seveda pa se da vse še popraviti. Denimo tako, da dobijo priložnost na podobni okrogli mizi spregovoriti še tisti, ki jih bolj kot ugodni ekonomski učinki skrbijo negativne posledice, ki jih igralništvo prinaša. Čakamo na vabila. ■

BORIS MLINAR v imenu glavnega odbora KOI

Delo 20. oktobra

General, ki so se ga narobe lotili

Jančičev portret tedna notranjega ministra je čudežen. Malodane terapevtski. Bivši odgovorni urednik Dela ponovi svoje in tudi sicer široko ponotranjeno varanje glede Matejevih zaslug pri deportaciji družine Strojani: »Zgodba o prisili represivnih organov se ni obnesla, ker je ni potrdila romska družina. Za preselitev so se z ministrom dogovorili.«

Terapevtska razsežnost razlage je jasna, kajti oprati je treba občutek krivde pri vladi in množicah. Ob petstoglavni trumi domačinov, ki je takrat grozeče zahtevala odhod družine iz Ambrusa, nas namreč prepričuje v nekakšno dogovorjeno prostovoljno gesto. Spomnimo se takratnih besed osemletne romske deklince za TV Slovenija, ki je sredi gozda prestrašeno odgovarjala novinarki na vprašanje, zakaj se mora skrivati: »Lahko nas ubijejo.«

Jančičeva razlaga prisile nasprotuje vsem pravnim in socialnim definicijam. V bistvu je cinična, kot je bila že takrat. Podobna je izgovoru posiljevalca, ki od punce izsili pristanek na spolni odnos, četudi si ta tega ne želi. Razen tega nasprotuje tudi razlagi ministra. Dragutin Mate je namreč ob obisku evropskega varuha Thomasa Hammarberga poskusil še s totalno terapijo. Po njegovem se je glasila: »Država ni preselila družine Strojani. Preselili so se sami.«

Seveda, bolje od laži o tem, da prisile ni bilo, je zatajiti kakršno koli vlogo represivnih organov. Ker odlično deluje na počutje ministrstva in vlade in pomirja slovensko nacionalno substanco, kot ji pravijo. Resnično evropska izjava, prirejena za pogled Sveta Evrope. Strojani so pač odšli na počitnice. Najprej v Postojno, potem pa malce naokoli po Sloveniji. Pravzaprav so na – nedvomno neprislusno – potovanju še danes. In ker so cigani, tako ali tako ne potrebujejo doma. Nenezadnje jim ga je vlada prav zato porušila.

Povod za moj zapis je tudi menjalna pogodba, ki se pripravlja te dni. Če se bodo Strojani odpovedali svoji parceli v Ambrusu, potem dobijo drugo. »Smo prisiljeni od vlade, da se mora lokacija zamenjati. Pravijo, da oni zastoj nikomur ne bodo nič dali,« prav Mirko. Seveda, to bo še eno volontersko dejanje, zabeljeno z videom računic. Ja kaj bi pa radi, da se jim parcela šenka? V Ambrus jih država ne spusti. Zato se bodo, prosto po Mateju, zopet svobodno odločili za prodajo parcele... ■

Skupaj s 50 podpisniki iz akademske sfere sem leto nazaj zahteval odstop ministra, ki so ga, tako kot danes, v bran jemali mediji. Še vedno menim, da je Dragutin Mate ob asistenci premiera poglaviti krivec za najhujšo kršitev človekovih pravic v samostojni državi. Navzlic obrambnemu zatrjevanju pisca portreta, da so se nekateri »generala lotili narobe«. ■

BORIS VEZJAK, Ptuj

Delo, 18. oktobra

Gore že, kaj pa Slovenija?

Novinar Urban Červenčič je v komentarju o Nobelovi nagradi, ki jo je dobil Al Gore, o podnebnih spremembah in o varčevanju z energijo za-

pisal tudi: »Podarjanje ene varčne sijalke vsakemu gospodinjstvu v Sloveniji je v primerjavi s prizadevanji drugih držav (Švedska, Danska, Norveška, Brazilija) za uvajanje obnovljivih virov in zmanjšanje porabe kar malce komično.« Res je, da v Sloveniji še zdaleč ne varčujemo dovolj, »komična« primerjava z varčnimi žarnicami je pa v osnovi zgrešena.

Nemška kanclerka Angela Merkel je v svojem komentarju o ciljih EU o zmanjšanju porabe energije dejala, da lahko vsak državljan pripomore k temu tudi tako, da uporabi varčno žarnico. Funkcionar EU na področju energetike Andris Pielbags je na obisku v Sloveniji pohvalno omenil Ciper, kjer bo vlada razdelila varčne žarnice med prebivalstvo. Evropski politiki so pozvali Evropsko komisijo, da poda predloge o energetski učinkovitosti cestne in gospodinjstvske razsvetljave. Avstralija bo v treh letih prepovedala uporabo navadnih žarnic. V ZDA pripravljata Kalifornija in New Jersey zakonodajo o uporabi varčnih žarnic. Če Slovenija sledi tem zgledom, ne vidim v tem nič komičnega.

Pobudnik brezplačnega razdeljevanja varčnih sijalk gospodinjstvom je Holding Slovenskih Elektran (HSE), razdeljuje jih pa elektrodistribucijska podjetja, ki so na septembrskih računih za elektriko na hrbtni strani natisnila kupon, s katerim lahko občani na določenih mestih brezplačno dobijo sijalke. Strokovna ocena je, da bi ob 80-odstotni uspešnosti te akcije prihranili na leto 64 GWh električne energije in da bi dve dnevni konici porabe, zjutraj in zvečer, zmanjšali za 44 MW, kar je za tretjino več od nazivne moči hidroelektrarne Boštanj, ki je 33 MW. Nedavna podražitev elektrike za gospodinjstva za 4,9 odstotka je izzvala burne komentarje v medijih. Dejstvo je, da bi uporaba ene sijalke povprečnemu gospodinjstvu zmanjšala podražitev za 75 odstotkov. O tem ni poročal noben časopis. Pač pa uvodni članek v časopisu New York Times poroča, da načrtuje največja ameriška diskontna trgovina Wall Mart, v sodelovanju s podjetjem General Electric, ki izdeluje sijalke, prodati 100 milijonov varčnih sijalk, tako da bo vsak tretji Američan imel eno. V Sloveniji HSE podarja vsakemu tretjemu Slovincu eno sijalko, pa o tem nisem zasledil nobenega uvodnega članka v nobenem časopisu, kar je, milo rečeno, komično.

Inštitut Milan Vidmar je izdelal študijo o varčnih sijalkah, ki vsebuje tudi investicijsko-finančne primerjave z drugimi elektrarnami in ugotavlja, da ima zamenjava klasičnih žarnic s sijalkami finančno daleč najugodnejšo prednost (moja ocena: 20- do 30-krat) pred vsemi drugimi vrstami novogradenj, kar vključuje hidroelektrarne, vetrne in solarne elektrarne.

V preteklih štirih letih so doživele medijsko pozornost vetrnice na Volovji rebri, pri čemer je veliko člankov zagovarjalo ta projekt. Dejstvo je, da grade vetrnice po vsem svetu, seveda tam, kjer to ni okoljevarstveno sporno in kjer je dovolj vetra, ta elektrika je pa približno dvakrat dražja. Volovja reber je okoljevarstveno, pravno in finančno skrajno sporna, doživela je pa veliko medijsko promocijsko publiciteto. O Volovji rebri navaja študija inštituta Milan Vidmar predračunsko vrednost neke med 40 do 50 milijonov evrov, ob kapaciteti 28 MW, in pravi: »Verjetnost, da bodo vetrne elektrarne lahko znatno prispevale ravno v času konice ESS, je majhna, stroški devastacije okolja pa zanemarljivi. Prav tako ni upoštevano, da bi morali vetrnim elektrarnam zagotoviti še sistemsko rezervo za čas, ko zaradi premajhne ali prevelike hitrosti vetra ne morajo obratovati.« Priče smo medijski publiciteti projekta, ki je skrajno sporen, medijske publicitete o sijalkah pa ni.

Elektrodistribucijska podjetja naj bi razdeljevala sijalke do konca leta. Če se bo sedanji način razdeljevanja izkazal kot premalo učinkovit, bo treba razmisliti o drugih alternativah. Sedaj bom pa čakal na uvodne članke o sijalkah v naših časopisih, pa tudi na kakšno okroglo mizo na RTVS. Upam, da moja pričakovanja niso preveč »komična«. ■

MAG. ANDREJ APLENC, Ljubljana

Delo 20. oktobra

Tožilec brani planet

Med razumniki nikakor ne manjka skepse do opominov okoljevarstvenikov. Mnogi so mnenja, da nas po časih črnega in rdečega enoumja čakajo tudi časi zelenega, nihče pa ne ponudi nič bolj tehtnega od dvoma. Naravno je, da človek nečemu nasprotuje, a težava nastopi takrat, ko ne ve, za kaj se zavzema. V pomoč ponujam trpko antiutopično vizijo prihodnosti, ki je lahko tudi unikatna iztočnica za svet filmov in knjig.

Ob soju sveče je ded razlagal vnuku zgodbo o minulih časih: »Živeli smo hitro, veš. Tempo življenja je zaradi novih tehnologij in raznolikosti postajal nevzdržen tudi za najbolj jeklene ljudi, največji upor pa, ki ga sami nismo bili več zmožni, nam je napovedala narava. In se je začelo ... Kmetje so ostajali brez običajnega pridelka, hrana se je dražila, meščanstvo je postajalo vse bolj revno. Kljub temu, da so imeli ljudje stanovanja, avtomobile, nepremičnine, tehnologijo in vse dobrine, je začelo zmanjkovati hrane. Svoje vojake smo pošiljali v tuje dežele, da so tamkajšnje ljudi zaslužili in nam od tam nosili hrano. Vse bolj resno varčevanje z energijo in gorivom nas je počasi, skozi desetletja pahnilo nazaj na stopnjo, ko se vsak dan nismo več mogli voziti z avtomobili, pa čeprav so bili vrhunski izdelki sodobne znanosti. Ko je svetovni red po šivih že docela počil in so zaradi naše vojske trpeli že ljudje na drugih celinah, je bilo neizogibno, da bomo začeli trpeti tudi sami.

Najprej je bil umorjen zelo priljubljen televizijski voditelj. V njegov hrbet je bil skozi list papirja zapičen nož, na listu pa je pisalo NN. Nič drugega, samo NN. Po vsej Sloveniji so se začeli vrstiti umori znanih, slavnih in bogatih ljudi. Tistih torej, ki so kljub strašansko tragičnim časom še naprej spodbujali lahkomišelnost zabavo, in pa tistih, ki so kljub splošnemu stradanju še vedno imeli vsega v izobilju. NN je pomenilo »neznanci«, kar naj bi iz teh častihlepnežev naredilo navadne smrtnike. Sprva ni nihče pomislil, da bi to lahko bilo kakor koli povezano s politično stranko Narava in narod, ki je bila izrazito nacionalistična, ekološke katastrofe pa je uporabila zgolj za promocijo svojih ambicij po vladanju. Stranko so vodili trije ljudje, ki so trdili, da za njimi stoji na tisoče njihovih privržencev, hkrati pa obljubljali, da bodo v primeru zmage na volitvah državo vodili iz ozadja, torej brez medijske pozornosti. Češ da so prišli zato, da izkoreninijo slavne in bogate in sami nikakor nimajo želje postati ne slavni ne bogati. Največje bogastvo, ki ga imamo, je naš narod in naša narava, so poudarjali.

Toda kmalu so se med umorjenimi javnimi osebnostmi znašli tudi pomembnejši okoljevarstveniki, in ko je načelnik ljubljanske policije v medijih pojasnil, da so ravno v teh novih primerih prišli na morebitno pravo sled storilcem, je bil naslednji dan ubit tudi on. Tudi v njegov hrbet je bil zaboden nož z listkom NN. Stranka Narava in narod je dobila na volitvah večino glasov, saj so bili ljudje že resnično siti leporečenja slavnih in bogatih državljanih ter samovšečnih politikov. V javnosti so se v tistem času pojavljali samo trije člani stranke NN, vsi drugi so bojda hoteli ostati anonimni.

V državi je ves čas vladal strah zaradi tretje svetovne vojne, ki še ni povsem ugasnila in v kateri smo bili na strani zmagujočih – tistih torej, ki so ves čas živeli v relativnem miru, pa čeprav so med vojno zanetili tudi naš gnev, strah in sovražstvo. Tej tesnobi se je zdaj pridružila nova lokalna tesnoba: nihče se ni upal pojaviti v medijih, nihče ni upal prevzeti kake javne pobude, nihče ni upal nastopati na radiu, televiziji, v časopisu, celo na internetu ni bilo priporočljivo objavljati pretirano drznih mnenj, saj so te spletni roboti lahko izsledili, nato pa se je na podlagi skeniranih besed s spletne strani pojavilo tvoje ime na vsakodnevnih seznamih časopisov. Mnogi ljudje s seznamom so izdihnili na ulici pod noži NN in vsem nam je postajalo vse bolj jasno, da nihče med nami resnično ni drugega kot navaden smrtnik.

Zaradi dolge vojne, pogubne domače politične situacije in strašnih posledic globalnega segrevanja smo ljudje postajali vse bolj ponižni pred